

Dr. Egemen IŐIK
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞU

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
ÖNSÖZ	IX
KISALTMALAR.....	XXI

GİRİŞ

I. KONUNUN TAKDİMİ.....	1
II. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI VE İNCELEME PLANI.....	2
III. TERMİNOLOJİ.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞUNUN TARİHÎ GELİŞİMİ, KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ DURUMU VE HUKUKİ NİTELİĞİ

I. YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞUNUN TARİHÎ GELİŞİMİ	9
A. ROMA HUKUKUNDA.....	9
B. MÜŞTEREK HUKUKTA.....	10
C. İLK KODİFİKASYONLARDA	13
1. Genel Olarak	13
2. 1803 Tarihli Fransız Medeni Kanunu ve 1811 Tarihli Avusturya Medeni Kanunu	14
3. 1855 Tarihli Zürih Kantonu Özel Hukuk Kanunu.....	15

4. 1861 Tarihli Genel Alman Ticaret Kanunu	15
5. 1866 Tarihli Dresden Tasarısı.....	16
D. İSVİÇRE HUKUKUNDA	16
E. TÜRK HUKUKUNDA.....	18
II. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞU	20
A. İSVİÇRE HUKUKUNDA	20
B. ALMAN HUKUKUNDA	24
C. FRANSIZ HUKUKUNDA	26
D. AVUSTURYA HUKUKUNDA	27
E. İNGİLİZ HUKUKUNDA	28
F. ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERDE VE METİNLERDE	29
1. Uluslararası Mal Satışlarında Temsile İlişkin Konvansiyon.....	29
2. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri	30
3. Avrupa Özel Hukukunun İlkeleri, Tanımları ve Model Kuralları – Ortak Referans Çerçevesi Taslağı	31
4. Uluslararası Ticari Sözleşmeler İçin UNIDROIT İlkeleri.....	32
III. YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE BU NİTELENDİRME DEN DOĞAN SONUÇLAR 33	
A. GENEL OLARAK.....	33
B. YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ	35
1. İleri Sürülen Görüşler.....	35
a. Culpa in Contrahendo Sorumluluğu	35
aa. Genel Olarak	35
bb. Kusurun Rolü.....	44
cc. Sorumluluk Öznesinin Rolü	52
b. Haksız Fiil Sorumluluğu	55
c. Haksız Fiil Benzeri Sorumluluk.....	58
d. Sözleşme Benzeri Sorumluluk.....	61
e. Karma Sorumluluk.....	64

2. Değerlendirme.....	66
C. YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞUNA UYGULANACAK HÜKÜMLER.....	68
1. Fiil Ehliyeti.....	69
a. Sınırlı Ehliyetsizlerin Durumu.....	71
aa. Genel Olarak	71
bb. Yasal Temsilcinin Rızasıyla Hareket Edilmesi	73
cc. Yasal Temsilcinin Rızası Olmadan Hareket Edilmesi ..	79
b. Tam Ehliyetsizlerin Durumu	81
2. Zamanaşımı	82
a. Genel Olarak	82
b. Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı.....	91
aa. Haksız Fiil Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı	91
bb. Genel Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı.....	95
3. Yardımcı Kişilerden Sorumluluk.....	97
4. Kusurun İspatlanması.....	98

İKİNCİ BÖLÜM
YETKİSİZ TEMSİLCİNİN
SORUMLULUĞUNUN UNSURLARI

I. GENEL OLARAK.....	105
II. TEMEL UNSURLAR	107
A. BAŞKASI ADINA HUKUKİ İŞLEM YAPILMASI.....	107
1. Genel Olarak	107
2. Başkası Adına Hareket Edilmesi.....	108
3. Hukuki İşlem Yapılması	111
a. Tek Taraflı Hukuki İşlemler.....	111
b. Hukuki İşlemin Kurulması	119
B. TEMSİL YETKİSİ EKSİKLİĞİ.....	121
1. Genel Olarak	121

2. Temsil Yetkisi Eksikliği Hâlleri	122
a. Temsil Yetkisinin Hiç Verilmemiş Olması.....	123
b. Temsil Yetkisinin Geçersiz Olması	126
c. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	130
aa. Temsil Yetkisinin Geri Alınması.....	130
bb. Temsil Yetkisinin Diğer Nedenlerle Sona Ermesi	132
aaa. Kanunda Öngörülen Sona Erme Nedenleri	132
bbb. Kanunda Açıkça Öngörülmemiş Sona Erme Nedenleri	137
d. Temsil Yetkisinin Aşılması.....	138
e. Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması.....	152
aa. Hileli Anlaşma.....	157
bb. İş Birliği Olmaksızın Temsil Olunanın Aleyhine Hareket Etmek	162
f. Temsil Yetkisinin Kullanılmaması.....	164
C. ONAMAMA.....	167
1. Genel Olarak	167
2. Başka Bir Geçersizlik Nedeninin Bulunmaması	172
a. Genel Olarak	172
b. Üçüncü Kişinin Yanılma Nedeniyle Sözleşmeyi İptal Etmesi	174
c. Temsilcinin Kendi Adına Sözleşmeyi Sona Erdirmesi	186
d. Temsilcinin İrade Bozukluğu Nedeniyle Sözleşmeyi İptal Etmesi.....	190
e. Temsil Yetkisinin Bildirilmesi Hâlinde Üçüncü Kişinin Temsilin Sonuçlarını Reddetmesi.....	195
D. ZARAR	199
E. NEDENSELLİK BAĞI.....	201
F. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İYİ NİYETLİ OLMASI	204
1. Genel Olarak	204
2. İyi Niyetin Tanımı	206
3. İyi Niyetin Korunmasının Nedeni	211

4. İyi Niyet Karinesi ve Karinenin Çürütülmesi.....	218
a. Genel Olarak	218
b. Temsil Yetkisi Eksikliğinin Bilindiğinin İspatlanması.....	220
aa. Temsil Yetkisi Eksikliğinin Bilinmesi	220
bb. Hukuki Sonucu	223
c. Temsil Yetkisi Eksikliğinin Bilinmesi Gerektiğinin İspatlanması.....	226
aa. TMK m. 3 f. 2'ye Genel Bakış	227
bb. Üçüncü Kişinin Göstermesi Gereken Özen	229
cc. Hukuki Sonucu	236
d. Değerlendirme	246
5. İyi Niyetin Aranacağı An	248
a. Genel Olarak	248
b. Özel Durumlar	251
aa. Sözleşmenin Hazır Olmayanlar Arasında Kurulması	251
bb. Sözleşmenin Geciktirici Koşula Bağlı Olarak Kurulması.....	256
G. KUSURUN GEREKMEMESİ.....	259
1. Genel Olarak	259
2. Temsil Yetkisinin İrade Bozukluğu Nedeniyle İptali.....	266
III. NİTELİKLİ UNSURLAR	271
A. TEMSİLCİNİN KUSURU	272
1. Genel Olarak Kusur Kavramı.....	272
2. TBK m. 47 f. 2 Anlamında Kusur.....	276
B. HAKKANİYETİN GEREKTİRMESİ	282
1. Temsilcinin Kusurunun Derecesi	284
2. Tarafların Ekonomik Durumları	287
3. Üçüncü Kişinin Sıfatı.....	290
a. Tacir Sıfatı	290
b. Tüketici Sıfatı	291
4. Diğer Nedenler	292

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YETKİSİZ TEMSİLCİNİN
SORUMLULUĞUNUN HÜKÜM VE
SONUÇLARI

I. SÖZLEŞMENİN GEÇERSİZ OLMASINDAN DOĞAN ZARARIN TAZMİNİ	295
A. GENEL OLARAK.....	295
B. ZARARIN BELİRLENMESİ	298
1. Zarar Türü.....	298
2. Zarar Kalemleri.....	308
a. Tazmin Edilebilir Zarar Kalemleri	310
b. Tazmin Edilip Edilemeyeceği Tartışmalı Zarar Kalemleri.....	315
aa. Bütünlük Menfaati	315
bb. Sözleşme Görüşmeleri Masrafları	319
cc. Temsilin Sonuçları Doğmuş Olsaydı Bile Meydana Gelecek Kayıplar.....	322
C. TAZMİNATIN BELİRLENMESİ.....	325
1. Genel Olarak	325
2. Tazminat Türü	327
3. Olumsuz Zararın Tazmininin Olumlu Zararla Sınırlandırılması	330
4. Üçüncü Kişinin Kusuru	341
II. DİĞER ZARARLARIN TAZMİNİ	347
A. GENEL OLARAK.....	347
B. ZARARIN BELİRLENMESİ	349
1. Zarar Türü.....	349
2. Zarar Kalemleri.....	353
C. TAZMİNATIN BELİRLENMESİ.....	357
1. Genel Olarak	357
2. Tazminat Türü	358

3. Temsilcinin Kusuru ile Hakkaniyetin Rolü.....	366
4. Olumlu Zararın Tazmininin Olumsuz Zararla İlişkisi	367
5. Üçüncü Kişinin Kusuru	370
III. YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞUNUN DİĞER SORUMLULUKLARLA İLİŞKİSİ	371
A. HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU İLE İLİŞKİSİ	371
B. CULPA IN CONTRAHENDO SORUMLULUĞU İLE İLİŞKİSİ.....	374
IV. BİRDEN FAZLA YETKİSİZ TEMSİLCİNİN SORUMLULUĞU	376
A. BİRLİKTE TEMSİL	376
B. ALT TEMSİL	379
1. Gerçek Alt Temsil.....	379
2. Gerçek Olmayan Alt Temsil.....	381
SONUÇ	385
KAYNAKÇA.....	395